

Uredništvo: A. Prava, Ljubljana.
Pisarnice & telefon 4001-4004
Mesečna naročnina 18 lit. za tuzemstvo 21.50 lit. — Ček rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.850 za inostranstvo. — Izključno zastopstvo: "Pisarnice" v Ljubljani in inostranstvu.
UPI & A. Milano.
Rekopisov se ne vrne.

SLOVENECE

MAREČ 1944

21

TOREK

Erneute Sowjetangriffe erfolglos

Verstärkung des feindlichen Drucks zwischen Bug u. Dnjestr Hohe Verluste der Bolschewisten - Erfolgreiche Feindangriffe bei Aprilia und Cassino - Terrorangriffe auf Süddeutschland Hull bombardiert

DNB. Aus dem Führerhauptquartier, 20. März. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Am Brückenkopf Nikolaiew, im Raum Wosnessensk und nordöstlich Perwomaisk blieben erneute feindliche Angriffe erfolglos. Eine Kampfgruppe unter Führung des Hauptmanns Kalberlak hat sich bei diesen Kämpfen besonders ausgezeichnet.

Zwischen dem mittleren Ukrainischen Bug und den Dnjestr verstärkte sich der feindliche Druck. Die Stadt Winniza wurde nach Zerstörung aller kriegswichtigen Anlagen behelfsmäßig geräumt. Ostlich Proskurov wurden Teile mehrerer sowjetischer Schützendivisionen durch entschlossene Vorstöße unserer Panzerverbände zerschlagen. Hierbei hat sich die Panzerauflärungsabteilung 16 unter Führung des Hauptmanns Schiller besonders bewährt. Auch zwischen Proskurov und Tarnopol wurden den Bolschewisten durch erfolgreiche Gegenangriffe hohe Verluste zugefügt. Im Raum Krzemieniez und bei Kowel stehen unsere Truppen weiter in schwerem Abwehrkampf.

Im Gebiet der Pripijetsümpfe und am Südober der Pripiet schichteten zahlreiche Vorstöße der Sowjets. Südöstlich Witebsk kam es zu schweren örtlichen Kämpfen um eine Höhenstellung, die mehrfach den Besitzer wechselte.

Im Nordabschnitt der Ostfront griff der Feind nur an der Narwafront an. Er wurde nach Abschuss von zehn Panzern abgewiesen.

Im Landekopf von Nettuno führte der Gegner südwestlich Aprilia mehrere von starker Artillerie unterstützte, aber erfolglose Angriffe.

Die Verteidiger von Cassino schlugen gestern erneut alle feindlichen Angriffe, die während des ganzen Tages mit starker Artillerieunterstützung geführt wurden, ab.

In den Abendstunden des 19. März beschädigte ein Verband deutscher Torpedoflugzeuge beim Angriff auf ein feindliches Geleitzug vor der nordafrikanischen Küste 5 beladene Frachter mit über 30.000 BRT.

Schwächere nordamerikanische Bombenverbände flogen am gestrigen Tage bei unsichtbarem Wetter von Süden nach Südostdeutschland ein u. warfen an mehreren Stellen Spreng- und Brandbomben. Die Schäden und Verluste sind gering. 25 feindliche Flugzeuge, darunter 24 viermotorige Bomber, wurden vernichtet.

In der letzten Nacht warfen einige britische Störflugzeuge Bomben in Westdeutschland und im Raum von Berlin.

Deutsche Kampfgeschwader griffen den britischen Hafen Hull mit zahlreichen Spreng- und Brandbomben an. In den Zielräumen entstanden ausgedehnte Brände und schwere Zerstörungen.

Durch Seestreitkräfte, Bordflak von Handelsschiffen und Marinellak wurden in der Zeit vom 11. bis 20. März 41 feindliche Flugzeuge abgeschossen.

Führer o finskem vprašanju

Sovjeti imajo namen uničiti vse evropske narode, ki niso rusko-boljševiški - Angloameriška jamstva so zgolj utvara

Stockholm, 19. marca. Zaradi nekega v izmedstevu razširjenega poročila o domnevnem Führerjevem koraku pri švedskem kralju glede finskega vprašanja je berlinski dopisnik »Stockholms Tidningarna« zaprosil za neposredno Führerjevo stališče o tem poročilu. Führer je dal švedskemu dopisniku na njegova vprašanja naslednje odgovore.

Vprašanje: »Inozemske vesti so trdile, da je Führer izvršil pri švedskem kralju Gustavu korake zaradi posredovanja švedskega kralja pri Finski. Ali so te vesti resnične?«

Odgovor: »Vesti so napačne! Ne vem, čemu naj bi storil ta korak. Ni mi znano ali je švedski kralj Gustav v tem smislu sploh kaj vplival na Finsko, predvsem pa ne vem, kdaj naj bi prišlo do tega koraka. Ako pa se je to zgodilo, gre samo ob sebi umevno za popolnoma švedsko zadevo.«

Vprašanje: »Ali smem v tej zvezi vprašati kako na podlagi mirovnih pogojev sploh prejemate položaj?«

Odgovor: »Na mirovne pogoje, ki so jih objavili Sovjeti gledam tako, kot so dejansko mišljeni. Njihov cilj je samo ob sebi umevno spraviti Finsko v tak položaj, v katerem bi bil nadaljnji odpor nemogoč, da bi se nato s finskim narodom zgodilo to, kar je Molotov nekoč že v Berlinu zahteval. Praktično je popolnoma vseeno, s kakimi frazami in s kakimi pretevezami objavljajo Sovjeti te svoje zahteve. Pri vsem tem gre le za to, da bi dali žrtvi vrv za vrat ter da bi jo nato v danem trenutku lahko obesili. Da je Sovjetska Rusija pripriljena k temu koraku, le dokazuje, kako skeptično sama presoja svoje vojaške možnosti. Nihče na ne more dvomiti v končni namen boljševizma, namreč uničenje vseh evropskih narodov, ki niso rusko-boljševiški in v tem primeru pred vsem v uničenje Fincev. Da bi dosegli ta cilj so, kot naši nasprotniki sami priznavajo, pričeli z živčno vojno proti Finski.«

Vprašanje: »Često se je pojavilo vprašanje angleške in ameriške garancije za Finsko. Kaj menite o takih jamstvih za Finsko?«

Odgovor: »Vprašanje angleških in ameriških garancij za Finsko ima lahko le ta pomen, da bi Fincev olajšali uklopitev, v praksi je vsaka angleška ali ameriška garancija utopijska. Niti Anglija, niti Združene države ne bi bile sposobne, da bi zmagoviti Sovjetski Rusiji določile tudi najmanjše predpise o končnovojnih ukrepih, tudi ako bi to hotele. Dejansko pa tako Anglija kot Amerika nimata nikake resne volje, da bi izvajali tak vpliv. V obeh deželah vladajo iste sile, čeprav imajo meščansko masko, ki izvajajo tudi v Sovjetski Rusiji popolno oblast. Glede ameriških garancij je Nemčija že po koncu svetovne vojne doživela z njimi svoja izkustva. Svečano zagotovljenih 14 Wilsonovih točk so, čim je Nemčija položila orožje, pozabili. V praksi se je v poedinih primerih zgodilo vedno obratno, kot pa so prej svečano nemškemu narodu. Kako vrednost imajo britanska jamstva, to pa je najsijsajnejše dokazal poljski primer. Sicer pa se nahajata Anglija in Amerika sami pred težkimi notranjimi krizami ter ne nastaja vprašanje, ali bosta lahko oni dve predpisovali boljševizmu svojo voljo, temveč kako dolgo jim bo sploh še uspelo, da bosta preprečili boljševiško revolucijo v lastnih državah. Kot doslej še vedno v življenju narodov, je edini porok za obstoj kakšnega naroda njegova lastna moč.«

Goljufija z Atlantsko listino

Stockholm, 20. marca. Atlantska listina, ki sta jo Roosevelt in Churchill z ogromno agitacijo proglasila kot izraz in obet tega stoletja ter jo vrgla narodom zemlje za vabo, že davno ne predstavlja drugega kot največjo prevaro v svetovni zgodovini. Angleški zunanji minister Eden je to že priznal in v polagoma dela isto časopisje v Angliji in Ameriki. Poudariti moramo, da je sedaj tudi »Times« priobčil uvodnik v katerem je, čeprav prikrit, ker obžuti neprijetnost priznanja, izjavil, da je bila Atlantska listina le vaba in krpa papirja. »Times« namreč ugotavlja, da niso imeli nikdar namena, določiti z Atlantsko listino političnih temeljev.

Italijanski mornarji naj služijo Sovjetom

Milan, 18. marca. Degaullovska poročevalska služba iz Alžira javlja, da je treba kaj kmalu pričakovati predajo italijanskih mornaric sovjetski mornariški komisiji. Italijanskim vojnim ladjam bodo poveljevali boljševiški pomorski častniki. Najmanj 30% posadke bodo tvorili sovjetski mornarji. Vsled tega bodo italijanske mornarice prešle na edine boljševiške pomorske fronte. Iz tega vira smo izvedeli, da je admiral de Courten izdal »dnevno povelje« italijanskim mornarici, v katerem pravi, da bo izvršena odločitev koristila domovini in da pričakuje, da se bodo italijanski vojaki »tudi pod tujo zastavo« junsko borili. Ob objavi tega nečastnega dnevnega povelja je prišlo »do

Novi sovjetski napadi ostali brez uspeha

Ojačenje sovražnikovega pritiska med Bugom in Dnjestrom Visoke boljševiške izgube - Brezuspješni sovražni napadi pri Apriliji in Cassinu - Strahovalni napadi na južno Nemčijo Bombardiranje Hulla

Führerjev glavni stan, 20. marca. DNB. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil javlja:

Ponovni sovražni napadi na Nikolajevsko mostišče, na področju Voznesenska in severnozhodno od Prvomajska so ostali brez uspeha. Pri teh bojih se je posebno odlikovala bojna skupina pod poveljstvom stotnika Kalberlaka.

Med srednjim ukrajinskim Bugom in Dnjestrom se je sovražni pritisk ojačil. Po uničenju vseh vojaško važnih naprav so naše čete na povelje izpraznilo mesto Vinica. Vzhodno od Proskurova so naši oklepniški oddelki z odločnimi sunki razbili dele več sovjetskih strelskih divizij. Pri tem se je posebno obnesel 16. oklepniški izvidniški oddelak pod vodstvom stotnika Schillerja. Tudi med Proskurovom in Tarnopolom smo zadali boljševikom z uspešnimi protinapadi visoke izgube. Na področju pri Kremencu in pri Kovelju bijejo naše čete še nadalje težke obrambne boje.

Na ozemlju Pripijetskih močvirij in na južni obali Pripijeta so se izjavili številni sovjetski sunki. Jugovzhodno od Vitebska je prišlo do težkih krajevnih bojev za neko višinsko postojanko, ki je večkrat menjala posestnika.

Na severnem odseku vzhodnega bojišča je napadel sovražnik le na fronti pri

K bojem v južni Italiji

Berlin, 20. marca DNB. Dočim so se jugovzhodno od Aprilije izjavljali napadi sovražnih napadalnih in izvidniških skupin, so se nemški napadalni nastopi na nettunskem mostišču 18. marca uspešno končali. Z njimi so Nemci uničili več odpornih gnezd ter privdli ujetnike. S podporo ladijskega topništva je sovražnik ojačil svoj topniški ogenj.

Središče bojev na južnoitalijanskem bojišču predstavlja bitka za Cassino, ki je tudi včeraj divjala z nezmanjšano silovitostjo zlasti v bližini kolodvoza.

Benetke. Obsežna razkritja o izdajalskem delovanju članov bivše kraljevske hiše prinaša v Neaplju izhajajoči časopis »Il Risorgimento«. List žigosa predvsem »breznarodno razpoloženje« prestolonaslednika Umberta, ki je v zadnjem času postal »trgovski potnik«. Z raznimi potovanji je poskušal navezati privatne diplomatske odnose med savojsko hišo in posameznimi zavezniki. Ker v sedanjem času nima nobena država na zemlji interesa, da bi bila v prijateljskih odnosih s kraljevsko hišo, ki ima popolnoma razvrzane temelje, mora Umberto pri svojih pogajanjih nekaj nuditi. Časopis nadaljuje, da vemo, da se je Umberto pogajal z De Gaullem. Francozi, ki danes na cassinskem bojišču in pri Nettunu prispevajo največje krvne žrtve, tega ne delajo, da bi Italijo rešili, temveč da bi si zagotovili del plena. De Gaulle bi bil za savojsko hišo lahko dovožen le v primeru, ako bi mu nudila mnogo več, kot mu že itak obljubljajo Angloamerikanci in Moskva. Ker poznamo De Gaullovo zahtevo Italije, moramo s strahom in grozo gledati na njegove razgovore s prestolonaslednikom. Časopis piše popolnoma odkrito, da Savojevci ne gre za Italijo, temveč le za dinastijo. V tej zvezi je zlasti zanimivo Umbertovo potovanje k boljševiškem tolovajskemu poglavarju Titu Umbertovi razgovori s Titom so se vršili v vsej tajnosti. To dejstvo mnogo pove. Ako bi bila to poštna pogajanja, ne bi bile tajnosti prav nič potrebne. »Il Risorgimento« svari ob koncu pred savojsko politiko, ki se prav nič ne ozira na dobrobit države in ki se meni le za dinastične koristi.

Ponesrečen napad na severno Italijo

Berlin, DNB. 18. marca dopoldne so oddelki štirimotornih ameriških bombnikov v močni lovski zaščiti v dveh valovih preleteli nad gorjo Italijo. Že pred obalo so trčili ob energično lovsko obrambo. Messerschmitti in italijanski lovci so trdovratno zasledovali v veliki višini letede bombe, ki so jih v kljub močni lovski zaščiti, ki je bila razporejena v raznih višinah, neprestano napadali. Že nekaj minut po spopadu se je zrušilo nekaj severnoameriških lovcev. Po razbitju letalske obrambe so nemški lovci napadli strnjeno letede ameriške bombnike. Uspelo jim je, da so posamezne bombnike izločili iz skupine ter jih sestrelili. Ostala letala pa so prisilili, da so brezciljno odvrгла svoje bombe.

Zopet strahovalni napad na Rim

Rim, 19. marca. V soboto je bil Rim znova žrtev težkega angloameriškega strahovalnega napada. Sovražni letalci so si tokrat izbrali za cilj predvsem tesno naseljeno stanovanjsko četrt »Quartiere Italia«. Z zažigalnimi bombami so obsuli v tem predelu ležeče obširno področje univerzitetnih poliklinik. Podrta so se številna poslopja. Število žrtev je precejšnje. Tudi škoda je velika.

Ponovna osvojitve Burme je sen

Šanghaj, 19. marca. V pregledu vojaških dogodkov na bojiščih v Burmi je izjavil japonski govornik na tiskovni konferenci, da so zavezniške sanje o ponovni osvojitvi Burme pred pričetkom deževne dobe in o izgraditvi oporišč na kitajskih tleh zaradi kasnejšega napada na Japonsko niso uresničile. Na južnem odseku se je ob reki Kaladan razvila za tamkaj obko-

K včerajšnjim letalskim bojem

Berlin, 20. marca. Pri napadih severnoameriških terorističnih bombnikov na južnonemško ozemlje so Amerikanci 19. marca po dosedanjih poročilih izgubili 20 štirimotornih bombnikov in še ne točno ugotovljeno število lovcev. Bombniške formacije, ki so letele v močni lovski zaščiti so nemške lovke in rušilne jate zasledovale vse preko italijanskega področja tja do Stajerske. Tako se jim je posrečilo, da so ameriškim bombniškim oddelkom preprečila strnjene napade. Letala so morala silno odvrčati svoje bombe, ki so padle na nenaseljene kraje.

London in Washington sta užaljena

Zeneva, 20. marca. Sovjetske priznanje Badoglieve vlade smatrajo v Angliji in v Združenih državah za dejanje, ki nikakor ni v skladu z vojno zvezo in s koalicijskimi pogodbami zaveznikov. Zunanji minister Eden je bil celo prisiljen izjaviti v spodnji zbornici, da upa, da bodo Sovjeti v bodoče tako postopali za Anglijo, kot to ona dela z Moskvo.

Poročilo »Associated Press« iz Washingtona je »samovoljno« priznalo Badoglieve vlade v tamkajšnjih krogih povzročilo živahno razpravo o vprašanju, ali Sovjeti pri svojih odločitvah v evropskih političnih vprašanjih namenoma nočejo konzultirati Velike Britanije in Združenih držav. Vlade uradnike v Washingtonu je posebno razjezilo dejstvo, da se Sovjetska zveza sploh ni ozirala na posvetovalni odbor treh sil, ki so ga v Londonu ustanovili po moskovski konferenci in katerega naloga je prav obratnavanje takih vprašanj.

Spletke v zavezniškem taboru

Stockholm, 19. marca. Pod naslovom »Programu nasprotujoč korak« poroča »Deutsche Allgemeine Zeitung« o raznih spletkah v zvezi z dejstvom, da so Sovjeti navezali diplomatske stike z Badoglievo vlado, ne da bi to predhodno obvestili Anglijo in Združene države. V zvezi s tem piše »Deutsche Allgemeine Zeitung« med drugim: »Seveda pa je v Londonu tudi krog specialistov za vzhodno in južno Evropo, ki so prepričani, da so razvozlali skrivnost, zakaj je Stalin v tem primeru zopet skočil čez plot. Pri tem namigujejo na pravkar pri Churchill in Eden pričetka pogajanja med bivšim kraljem Petrom II. ter pooblaščenec tolovajskega vodje Josipa Broza. Stalin je bil mnenja, da bi moral biti ta kompromisni poskus storjen v Moskvi in ne v Londonu in da pripada pobuda za to sovjetskim posredovalcem in ne angleškim. Sovjeti so skušali že v Kairu pregovoriti Petra za potovanje v Moskvo, seveda s pripombo, da bi jim bil dobrodošel on, ne pa predsednik njegove begunske vlade Purič. Stalina je očitno razjezilo, ker sta Churchill in Eden v Londonu skupno s Petrom sprejela Puriča ter druge člane njegove vlade. Ni izključeno, da se je hotel Stalin maščevati za ta dozdevni vdor v njegovo južnovzhodno evropsko interesno sfero z vzpostavitvijo diplomatskih odnosov z Badoglievo. Anglija in Amerika, ki sta doslej obževali z Badogliev v s pomočjo medzavezniške komisije, sta sedaj pred mučnim vprašanjem, ali naj hitro sledita Stalinovemu egledu, ali da ostaneta pri starem.«

Broz-Tito bi se rad obogatil

Istanbul 20. marca. Carigraski časopis »Tanin« javlja, da bi se tolovajski pogajar Tito rad polastil zlata bive jugoslovanske države, ki se nahaja v Turčiji.

London o poljskem vprašanju

Stockholm, 18. marca. Stockholmski časopis »Dagens Nyheter« poroča iz Londona, da v tamkajšnjih diplomatskih krogih smatrajo, da je rešitev poljskega vprašanja sedaj popolnoma nemogoča. Poročilo o svečanem kosilu, ki ga je priredil Stalin vrhovnemu poveljniku poljskih čet v Sovjetski zvezi, je uničilo vsa upanja na rešitev poljsko-sovjetskega spora. Sedaj ne pričakujejo več, da bi Moskva vodila še kaka pogajanja s poljskim izseljeniškim obzorjem v Londonu. Tudi naknadne ozemeljske zahteve sovjetske Ukrajine so pripomogle k temu, da so v Londonu pokopali vse nade.

Churchill se noče razkriti

Stockholm, 18. marca. DNB. V odgovor na predlog 70 poslancev, ki so zahtevali debato o Atlantski listini, je Churchill ta predlog zvezel z vprašanjem zaupnice, da je na ta način preprečil razpravo o veliki prevari, ki je postala očitna z izdajstvom vseh važnih točk Atlantske listine. »Daily Herald« se bavi s tem v današnjem uvodniku in pravi: »Menja smo, da se Spodnja zbornica vara, ako noče razpravljati o tako resnem vprašanju.«

Stockholm, 18. marca. »Zadnja Churchillova izjava je očitna in podla odpoved Atlantske listine. Churchill je opustil načela, ki jih je svojočasno določil z Rooseveltom ter jih je nadomestil s praznimi, zastarelimi in nevarnimi formulacijami politične moči in sile. Tu ne gre za nič manjšega, kot za izdajo.«

To trditev je postavil angleški časopis »Socialist Commentary« nam ni treba k njej prav ničesar dodati.

Sofija, 20. marca. Povabila Naham Pnse arabskemu svetu, naj se udeležijo priprav za kongres arabske zveze komentira kairski radio s pripombo, da je židovstvo največja nevarnost za vse Arabe.

Med vojnimi leti postavljene stavbe

Sedanja vojna leta nam kljub hudi vojni vihrini v stavbnem pogledu pokažejo povsem drugo, dokaj zadovoljivo sliko, kakor je bila ona v letih prve svetovne vojne. Gradbeni urad sestavlja vsako leto v mnogem pogledu nazorno, za gospodarstvenika in socialnega politika poučno in zanimivo splošno in podrobno stavbno statistiko, kako je Ljubljana zidala stanovanjske hiše in preurejevala druge zgradbe v stanovanjske prostore. V sedanjih vojnih letih gradbena akcija nikakor ne počiva, dači mora promagovati velike težave zaradi nabave gradbenega materiala. Naspotno pa je bila v letih prve svetovne vojne stavbna sezona popolnoma mrtva. Poseben grafikon, ki ga je izdelal gradbeni urad, nam tudi predloži, kako so na gradbena dela vplivale razne politične prilike, tako zunanje kakor tudi notranje. Zelo živahna je bila stavbna sezona v letu 1939., relativno pa najživahnejša leta 1928., ko je bila prav nizka leta 1931. ob znani epremembi takratnega režima.

Naj tudi primerjamo in navedemo razne podatke o stavbnem gibanju v zadnjih treh letih, to je za leta 1941, 1942 in 1943. Lahko ugotovimo, da se je lani

stavbna sezona precej opomogla nasproti letu 1942., ko je zelo padla.

Lanako leto je bilo na področju mesta Ljubljane, kakor smo že kratko omenili, sezidanih 32 stanovanjskih hiš, izvršenih 37 stanovanjskih adaptacij ter 55 gospodarskih novih stavb in gospodarskih adaptacij. Pridobljeno je bilo s temi deli 98 stanovanj, tako da je Ljubljana imela konec leta 1942. vsa 22.000 stanovanj. Cenilna vrednost vseh navedenih del znaša po statistiki gradbenega urada 14.334.000 lir. Kakšna je bila gradbena delavnost leta 1942.? To leto je bilo sezidanih 19 novih stanovanjskih hiš, pridobljenih je bilo s tem 76 novih stanovanj. Cenilna vrednost vseh izvršenih zgradb pa je znašala 7.802.100 lir. Letu 1941. sta bili sezidani 102 novi stanovanjski hiši. Investirano pa je bilo v razna stavbna dela to leto 25.869.950 lir, v zadnjih treh letih torej skupaj 48.006.080 lir.

Od 1. januarja 1919 do 31. decembra leta 1943. je bilo v 25 letih sezidanih 2146 stanovanjskih hiš. V vsa stavbna dela pa je bilo v teh letih investirano poleg gori navedenih milijonov v lirah še 810.120.108 din, od teh je mestna občina Ljubljanska sama investirala za raz. stanovanjske hiše 89.344.000 din.

Za današnji dan

Koledar

Torek, 21. sušca: Benedikt, opat in nato-novitelj reda; Serapljon, škof; Filemon, mučenec.

Sreda, 22. sušca: Lea, vdova; Katar. Go-novska, vdova; Katar. Švedska, vdova.

Dramsko gledališče
»Razbiti vrč«. Red B. Ob 18.

Operno gledališče
»Netopir«. Izven. Ob 18.

Kino Matica
»Zadeva dr. Crippens«. Ob 13. 17 in 19.

Kino Union
»Ne govori mi o ljubezni«. Ob 16 in 19.15.

Kino Sloga
»Noč brez slovesa«. Ob 13. 17 in 19.

Lekarniška služba
mr. Leustek, Realjeva cesta 1; mr. Ba-hovec, Kongresni trg 12, in mr. Komotar, Vič, Tržaška cesta 48.

Dramsko gledališče

Torek, 21. marca: ob 18: »Razbiti vrč«. — Red B.

Sreda, 22. marca, ob 18: »Matura«. Red A. Kleistova klasična veselica »Razbiti vrč« v prevodu dramaturga G. J. Modra. Osebe: Valtor, sodni svetnik — VI. Skrbnik, Adam, vaški sodnik — Cesar, pisar — Peček, Marta — P. Juvanov, Eva, njena hči — V. Juvanov, Vid, kmet — Korosec, Ruprecht, njegov sin — Nakerst, Brigita — Kraljeva, služabnik — Verdonik, Liza, dekla — Pugijska, Meta, dekla — Verdonikova, birl — Pfeifer, Režiser prof. Sest, sceno-graf A. Gerlovičeva, kostumi J. Vilfanova.

Operno gledališče

Torek, 21. marca, ob 18: »Netopir«. Izven. Cena od 36 lir navzdol.

Sreda, 22. marca, ob 18: »Gorenjski slavček«. Red Sreda.

Foerster »Gorenjski slavček«, opera. — Osebe: Majda — Zamejš-Kovičeva, Minka — Vidalič, Franjo — Lipušček, Chan-sonette — Janko, Ninon — Kržetova, Fran-čozlaj — Baukariova in Sancelova, Štru-kelj — Betetto, Rajdelf — Banovec, Lovro — Dolničar, krčmar — Gregorin, sel — Pla-necki, Dirigent S. Hubad, režiser E. Fre-lih, scenograf inž. Franc, koreograf P. Go-lovin.

J. Strauss »Netopir«, opereta v 3 de-ja-njih. Osebe: Gabriel Eisenstein — M. San-cin, Rozalinda — Mlejnikova, Frank — Janko, princ Orlovski — Drenovec, Alfred — B. Sancel, dr. Falko — Frelih, dr. Blind — Jelnikar, Adela — Ribičeva, Zaba — Zu-pan, Melanija — Koširjeva, Ida — Japljiva, Režija in scena E. Frelih, dirigent S. Hu-bad, koreograf P. Golovin.

so sprla. Pa je eden s škarkjami sunil v desno lice pod očesom drugega, 17-letnega Alojzija Zrimška, da je moral iskati zdravniško pomoč v splošni bolnišnici.

Velik lov za celotno serijo znamk

Kronist je že v nedeljo kratko očrtal lov za lakimi in hitrim dobičkom, kako so ljudje čakali pred poštnimi uradi, da vjamejo in dobe veliko znamkovno serijo. Vstili so se povsed komični, a tudi obžalovanja vredni prizori. Nekateri ljudje, ki so bolj petični, so si najeli pri Slonu kar sobe, da so lahko čakali trenutka, ko so mogli svobodno iti pred glavno pošto na prežo. Drugi so se skrivali na vseh možnih kotih in na periferiji so bili skednji začasna skrivališča vsem lovcom za znamkami. Ko je glavna pošta v soboto ob 10. morala prekiniti za dve uri poslovanje, so jo čakalci odku-rili v najbližja zaklonišča, da so potem mogli spet zasesti svoja mesta pred pošto ali pa si priboriti celo boljše po-zicijo. Med nekaterimi nestrpeži pa je prišlo celo do dejanskih obračunavanj. Bilo je nekaj lažjih in tudi težjih poškodb. Oni, ki so dobili veliko serijo, pa so bili nato oblegani od raznih kupcev, ki so jim ponujali čedne kupnine. Ne-ka-teri so serije takoj »pretopili« v tiso-čake.

Butare so že na trgu

V soboto pred praznikom sv. Jožefa so se na trgu pojavile prve, lepo izdelane butarice, namenjene za cvetno nedeljo. Neka ženska jih je prodajala na vogalu Zmajskega mostu. Tudi drugod so začeli te butarice prodajati. Vsak dan bo postajal trg bolj živahen in bo vedno več bu-tar naprada, kolikor bolj se bomo bližali cvetni nedelji, ki bo letos 2. aprila.

Lepo pomladansko vreme

Pri kmetskimi vremenarjih zelo ži-slani 40 mučeniki so že dober teden držali svojo na njih god dano besedo o lepem vremenu. Imeli smo vse dni zjutraj rahel in zmeren mraz, čez dan pa prav sončno, tako da se je priroda že kaj hitro oživila in je začelo po-lagoma zeleneti. Ob prav južni straneh in v zavetjih so začele marelice že brsteti in so že tudi poglnele male cvetove. V petek je bila sv. Jedert. Prinesla je zjutraj lahno, nizko me-glico na Barju, potem pa lepo sonce. Ponoči se je sicer močno pooblačilo, toda kmalu se je nebo proti jutru spet razjasnilo. O sv. Jederti pravijo ljudje: »Jedert, sončno, zjutraj v la-hno megle odeta, nam letino dobro obeta.« V petek zjutraj je mraz zelo od-jenjal.

Premetena mlada sleparka

Mlada šivilja se je lani oktobra pojavila v nekem domu pri sestrah usmiljenkah ter jim začela praviti o veliki bedi in stiski njihove prednice, živeče nekje na Dolenjskem. Pravila jim je tudi, da lahko ponese prednici zavoj testenin in drugih stvari. Dobre sestre so ji napravile paket, v kate-rem je bilo več škateelj sardin, 20 jajc in sadje. Mlada šivilja pa je zavoj sama porabila. Letos sredi januarja

Iz »Službenega lista«

Naredba o zaplembi in oddaji pnevmatik.

Čl. 1. Pnevmatike za motorna vozila (plašči in zračnice) se ne glede na njih lastnika zaplenjajo: a) ako rabijo mo-tornim vozilom, za katera ni izdano pro-metno dovolilo, b) ako so odvečna re-zerva ali c) ako so vohbe nerabne.

Čl. 2. Pnevmatika iz čl. 1 se mora oddati uradu za civilno motorizacijo v roku in na način, kot ju ta določi.

Za prevzeto pnevmatiko se plača od-škodnina, ki jo dokončno določi v prvem odstavku imenovani urad.

Čl. 3. Neupoštevanje določb členov 1. in 2. te naredbe kaznujejo redna so-dišča s kaznijo strogega zapore do 5 let in z denarno kaznijo do 300.000.

Čl. 4. Ta naredba stopi v veljavo z dnem objave v Službenem listu šefa po-krajinske uprave. Naredba o prijavi po-datkov o motornih vozilih, pregledu in pre-povedi odsvojitve pnevmatik za mo-torna vozila z dne 31. maja 1941, št. 33, Službeni list št. 340/44 iz leta 1941, se s tem ne spreminja.

Zaplemba imovine upornikov.

Zaplenjena je vsa premočna in ne-premočna imovina upornikov:

1. Danova Simona, železniškega urad-nika, stanujočega v Ljubljani, Vodovod-na cesta št. 22, in
2. dr. Tomiška Teodorja, bivšega tajnika Vrhovnega sodišča, stanujočega v Ljubljani, Cernetova ulica št. 28.

»USODA«

KINO KODELJEVO

Meritvene znake obnavlja mestna občina Ljubljanska zaenkrat v boljšarjem in sve-tokrižnem okraju. Pri tem v poslopja in ograje vzdavajo aluminijaste znake tri-kotne oblike s vsekaniimi številkami. Ti znaki omogočajo, da se pri merjenju lahko najdejo na cesti zakopane merske točke. Zadržne čase so nadzorni organi mesta opazili, da nekdo te znake odstranjuje ter s tem dela škodo javni imovini. To je prvi vandalizem, saj ta pridobi a 5 kgr aluminija samo nekaj lir, mestni občini pa napravi na stotine lir škode. Zato mestna občina opominja vse zbiralce starih kovin, naj ama-trajo te znake za občini ukradeni blago, javnost pa naprosmo, naj storila, ki bi ga pri tem poslu zasačila, takoj naznani mestni občini ali pa najbližjemu stražniku, da bo oblast lahko poskrbela za primerno pla-čilo takega vandalizma.

V počastitev materinskega dne prirede otroci stolne kongregacije 25. in 26. marca ob 5 pop. v frančišk. dvorani

»Snegulčico«

pravljico v 7 slikah. — Sodelujejo: sestre Finkove in maliki otroškega vrta pod vodstvom gđe. St. Vencajzove. Vabljeni! Vstopnice v predprodaji in trgovini Stili-gov, 25. in 26. ob 10—12 in ob 3—5 v blagajni frančiškanske dvorane.

Pridelovanje paradižnika

Velike važnosti za prehrano je pra-vilno pridelovanje paradižnika, ki si ga vrtnarji goje za svežo porabo največ sami. Zato se je treba letos s posebno skrbjo izogniti napakam, ki so se v navadi pri tukajšnjih pridelovalcih paradižnika.

Vzgačaji sadik nudijo in prinašajo na trg paradižnikove sadike večinoma pre-zgodaj. Tedaj so sadike najdražje, saditev pa je najmanj uspešna. Paradižnik, sajen na plano že v aprilu, čisto ozebe ali pa v rasti tako oslabi, da mu pozneje po-vzroče glivične bolezni zelo občutno škodo pri pridelku. Zato se v skladu z izku-snjami v Ljubljanski pokrajini odreja, da nihče ne sme prinašati na trg paradiž-nikovih sadik pred 1. majem.

Priporočila pa se vsem vzgačajem sadik, da pripravijo letos čim več paradižnikovih sadik, odgojenih v lončkih. Že prej pikirane in zdravo rastoče sadike je treba posamez preaditi v lončke, kjer se mo-raj dobro razkoreniniti, tako da se pri preasajanju koreninska gruda ne osipa. Le take sadike iz lončkov se smejo pro-dajati primerno dražje. Za letos je dolo-čena kot maksimalna cena paradižnikovim sadikam, ki so le pikirane, ne pa v lon-čkih gojene, sicer pa zdrave in utrjene, po 0,75 L za vsako rastlino. Pravilno vzgo-jeno in dovolj prekoreninjenim sadikam, ki so bile vzgojene v lončkih in niso pre-tegnele, ampak zastavne, zdrave in moč-ne, je pa določena cena 2 L za vsako rast-lino. Strogo se bo pazilo na to, da bodo naprada le zdrave in zanesljive sadike.

pa si je izbrala drugo žrtvo, neko ma-ter, katere hčerka je bila začasno v zaporih in o kateri je šivilja pravila, da bo kmalu odpeljana v internacijo. Brezvestna sleparka je znala dobro mater tako premotiti, da ji je izročila velik kovčeg raznega ženskega perila, obutve in razna jedila v skupni vred-nosti 4000 lir. Pozneje so sleparki pri-šli na sled in jo zaprli. Državni toži-lec je to mlado šiviljo obtožil zločin-siva obrbne prevare, češ da si je znala v smislu § 337 k. z. ustvariti s preva-rami stalen vir dohodkov. Zato je sle-parka prišla pred senat treh sodni-kov, katerim je priznala obe prevari, »zgovarjač« se, da je bila v hudi sti-ski in brez posla. Senat jo je obsodil le zaradi prestopka navadne prevare po § 334 k. z. na 4 mesece in 15 dni strogega zapore ter na 100 lir denarne kazni. Šivilja je kazen sprejela.

Psov in drugih živali ni dovo-ljeno jemati s seboj ne v javna, ne v zasebna zaklonišča.

Dnevne novice

Ker se večerjajni nedeljski popoldanski predstavi v Operi in Drami zaradi alarma nista mogli vršiti, bo uprizarila Opera »Princevsko na praznik«, v soboto, 25. t. m., ob 14.30. Drama pa »Cvetje v jeseni« v ne-deljo, 26. t. m., ob 15. — Vstopnice ostanejo v veljavi, na željo pa vrne blagajna tudi vstopnico in to v predprodaji v Operi.

Dekleta in žene begunk iz Dolenjske in Notranjske bomo imele duhovno obnovo v Slomškovem domu, Poljanška 6, po slede-čem sporedu: v arado, 22., četrtek, 23., v petek, 24. marca, ob 16.45 av. rožni venec, ob 17 govor (dr. Hanželič), ob 17.45 litanije in blagoslov, v soboto, 25. marca, ob 8 av. maša s skupnim av. obhajilom. Pridite vse in povabite še svoje znance!

Duhovne vaje za akademske izobraženke bodo pri uršulinkah od 3.—5. aprila. Začetek na cvetno nedeljo ob 9.30, sklep na Ve-liko sredo zjutraj. Vsak dan bosta dva go-vora, zjutraj ob 7 in ob 17. Posebej se opo-zarjamo in vabimo gospodične, ki so ab-solvirale univerzo v zadnjih letih.

Nadlarska in vrtnarska podružnica Moste sporoča članstvu, da naj javijo do arado, 22. t. m., gr. krajevnim blagajnikom (La-vriš, Velikonja, Gašperšič) potrebo semen-skega krompirja.

V počastitev spomina pokojne g. Ma-rije Ojstriš sta darovala g. Marija in An-ton Mladič 100 lir za siromašne učenke I. doklase mešnske šole v Ljubljani. Naj-toplejša zahvala!

Škofijska dobrodelna pisarna, Mikloš-čeva cesta 7-L, kupuje rabljene, dobro ohr-a-njene čevlje. Ponudbe sprejema vsak delav-nik od 9—12.

Ali ste že podpisali vsenarodno protikomunistično spomenico?

Ob 25letnici smrti Ivana Cankarja so bo naša Drama oddala spominu velikega pisatelja, ki je dal naši dramatični vsto-odskih del, v katerih je zajeta vsa lepota in pomembnost slovenskega jezika, obenem pa ohranila duša in duh našega človeka v šlo-roski amplitudi od najsubtilnejših lirskih in dramatičnih čustvenih vzponov pa do komike in farse, s uporičito njegove lirčne igre hrepenenja »Lepa Vida«.

»Motoviz in platnoc d. d. v. Gropus-lem, ima občni zbor v soboto, 1. aprila 1944 ob 11. dopoldne. Na dnevnem re-đu je tudi sklepanje o predlogu uprav-nega sveta o provedbi likvidacije druž-be in volitve likvidatorjev in nadzorstva. Učite se strojeplaki! Praktično znanje, potrebno vsakomur sedaj in v bodoče, — Novi eno- dvo- in trimesečni strojeplaki to-čaji pričenjajo 21. in 22. marca. — Moderna strojeplakca, desetpistna metoda. — Učnina zmerna. — Poak dopoldne, popoldne ali zvečer po želji obiskovalcev. Vpisovanje dnevno. Informacije, prospekti: Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Domobran-ska 15.

Ravnateljstvo IV. moške realne gimna-zije v Ljubljani obvešča učence tega zavo-da, ki so radi izrednih razmer zamudili šol-sko leto, da bodo mogli delati naknadno izpite v mesecu aprilu. Izpiti so boho pri-čeli 12. aprila. K izpitem se morejo javiti tudi tisti privatisti, ki so se že enkrat pri-javili, pa zaradi izrednih razmer niso mogli k izpitu. Isto velja tudi za učence, ki so se prijavili že prej k sprejemnemu izpitu. Prošnje za pristupitev k izpitem so bodo sprejemale do 5. aprila. Opremlijo naj se z zadnjim šolskim spričevalom in dokazilom o vir, nastalim zaradi izrednih razmer. Pri-vatisti morajo priložiti poleg zgoraj ome-kih dokumentov tudi rojstni list, davčno po-trdilo in pravstveno spričevalo.

V počastitev spomina g. Schleimerja Jo-sipa, upravitelja oddelka za zdrav. zaščito mater in otrok big. zavoda v p., so darovali našubenci Higijenskega zavoda 1022 lir za revne otroke Dečjega in materinskega do-ma v Ljubljani.

Pokažite s podpisom na proti-komunistični spomenici, da obsojate komunizem!

Za Ljubljansko pokrajino je Borzi dela nujno potrebno 30 soferjev. Kolikor ni izu-čenih na razpolago, se bodo nujno izločali v posebnem soferskem tečaju ter nato za-poslili v Ljubljanski pokrajini. Samo brez-poselni reflektanti naj se takoj prijavijo Borzi dela!

Na jutrišnji produkciji šole Glasbene Matice, ki bo ob 18 v mali filharmonični dvorani, bodo nastopili naslednji gojenci klavirskega oddelka prof. Silve Hrašovec, katere navajamo po vrstnem redu, kakor bodo nastopili: Korenini Janoz, Seršič Vi-dojka, Matičič Polonca, Hribar Tuša, Zo-ree Milena, Mahnič Vanda; četveročrno pa bosta igrali po eno Tomčeva skladbo Hribar Tuša in Zorec Milena, drugo pa Pavlin Lea in Korun Tatjana. Natančni spored se dobi v knjigarni Glasbene Matice. Ponovno pa opozarjamo, da so na sporedu te produkcije izključno le dela domačih avtorjev. K obli-ku produkcije vabimo starše, mladino in sploh vse, ki se zanimajo za domačo klavirsko literaturo, ki je v zadnjih letih kaj lepo obogatela.

Kiparški tečaj! Kiparji začetniki, pri-pravite se! 8. 1. majem bom odprl trimese-čni tečaj figuralnega modeliranja, predvsem za one, ki se nameravajo kiparstvu posve-titi in ki so že dosegli s svojimi deli po-kažali svojo nadarjenost. Na tem tečaju se bo obravnaval problem okrogle plastike ter problem reliefov treh sten. Vpisovanje bo od 20. do 31. t. m. pri akad. kiparju Fr. Goršetu na Gosposvetski cesti 13, kjer bo dobil vsak tudi pravilnik. Pri vpisovanju bodo pripravniki prodložili svoja dosedanja dela.

Poizvedovanja

Zgubila sem kožuhovinarstvo otročji ovr-atnik od Starega trga preko Kongresnega trga do Aleksandrove ceste. Poštenega najditel-ja prosim, naj ga odda proti nagradi v upravi »Slovenec«. — Sem begunka.

Zgubil sem denarnico z večjo vsoto de-narja. Dotična oseba, ki jo je našla, je do-bro poznana, bila je opazovana. Zato jo naprosm, da jo odda v upravi »Slovenec«, drugače bo imela posledica.

Mejaše bere že staro in m'ado!

Splošna sodba je, da so MEJAŠI sijajna knjiga, ki prik- zuje življenje Indijancev. Friedrich von Gagern je s tem delom podal divjo — skrajno napeto — traglično zgodovino Novega sveta v dobi, ko so Evropejci začeli tja prodirati. Resnična zgo-ovina, ki je v tej knjigi prikazana daleč prekaša Karl May-eve indija-narice! — Številne in sijajne slike pa dajejo knjigi še posebno vrednost. MEJAŠI ne smejo manjkati na nobeni knjižni polici! Posegajte po MEJAŠIH!

Sporočamo, da se še vedno lahko naročite na edino sloven-sko poljudno znanstveno zbirko knjig »SVET«. — Za naročnike so knjige znatno cenejše kakor pa v nadrž bni prodaji!

Naročite se na Svet še danes!

Ne krvavi proči naš slovenski narod

12. 3. 1537. je padel v njihove roke Klis, najmočnejša trdnjava južno od Velebita. Naraščajoča nevarnost je končno le spravila k pameti hrvaške velikaše, ki so se doslej delili v Ferdinandovo in Zapoljevo stranko. Kot smo slišali, se je slednja celo zvezala s Turki, da bi mogla streti nasprotnike. Sedaj pa so se Hrvatje le zavedli, kaj jih čaka, če bodo še naprej ljubkovali s islamom. Turki so namreč v začetku res pustili v osvojenih deželah vse pri starem, a v nekaj letih so prejšnje oblasti odpravili in jih nadomestili s pašami in sandžaki. V Križevcih 15. aprila 1537, sta se torej obe hrvaški stranki med seboj pomirili in sklenili zbrati v obrambo hrvaške kraljevine 800 konjenikov in 200 pešev. Za poveljnika so določili Ludovika Pekrija. Vendar naj ta v vsem ravna sporazumno z Ivanom Kacijanarjem, vrhovnim poveljnikom Ferdinandovih čet. Slavonjski sabor je sklenil 17. maja postaviti 1690 mož za obrambo meje. Majhne so bile te sile za nekdanj mogočno kraljestvo, a tedaj je bila večina njegovega ozemlja pod Turki.

Kacijanar — smel vojak, a premalo premišljen poveljnik

Da bi izbil Turkom veselje vpadati v Slavonijo, je sklenil Kacijanar vdreti v njihovo ozemlje in osvojiti mesto Osijek in vzhodno Slavonijo, ki je bila že v turški oblasti. V Koprivnici se je zbrala velika vojska, ki je štela 24.000 mož med njimi 8000 konjenikov. Tja je pripeljal svoje čete tudi srbski despot iz Srema, Banata in Bačke Pavle Bakić. Čefe je vodil grof Albert Štik, štajerske deželne glavar Ivan Ungner, Tirolce in italijanske mušketirje grof Ludovik Lodron. 10. septembra so prišli čete do Virovitice. Oskrbja je bila slabo urejena in dovoz je ovrhalo že jesensko deževje, tako da je začelo zmanjkovati hrane. Izbruhnele so razne bolezni, ki so porabile več tisoč vojakov. Od 13.—20. septembra je vojska taborila pri Valpovu in se pripravljala za obleganje Osijeka. Če bi prišlo to mesto, ležee ob

prehodni cesti iz Beograda na Ogrsko v oblast kristjanov bi bilo s tem ustavljeno tudi napredovanje Turkov v Slavonijo.

Smederevski paša Mehmed beg je med tem v Osijeku okrepil posadko s 5000 vojaki in uredil obrambo tako, da Kacijanar niti misliti ni mogel na redno obleganje. Na odprtem polju se pa Turki niso hoteli spustiti v bitko. Ko je Kacijanar videl, da ne bo nobenega uspeha, se je začel v začetku oktobra vračati. Toda turški oddelki so ga prehiteli in mu presegli najbolj ugodno pot proti Valpovu. Vojska je bila potisnjena proti jugovzhodu v močvirne predele ob reki Vuki. Turki so Kacijanarjevo vojsko neprestano v manjših oddelkih napadali in ji škoro povsem odrezali možnost oskrbovanja z živežem ter drugimi potrebščinami. V teh bojih je padel tudi junaki Pavle Bakić, poslednji srbski vojskovodja, ki je imel naslov despota. Na čelu srbske konjenice, ki je služila kot zaščitnica vojske, je bil zadrževal napade janičarjev. (1562, so Turki osvojili Banat. S tem je bila tudi nova domovina Srbov, ki so se umaknili iz stare Srbije na ogrsko ozemlje, da bi s tujo pomočjo osvobodili staro domovino turškega jarma, globoko v osmanskem cesarstvu. Srbi so nadaljevali boj z islamom le še kot granicirji v hrvaški in slavonjski vojni krajini ter kot hajduki. Ko pa so združene sile Evrope v 18. stoletju potisnile turške meje na Savo in Donavo,

tedaj je zahtirana krščanska raja prevzela nase spet levji delec boja proti polmesecu: za križ in svobodo.) Vsa izbrpana se je Kacijanarjeva vojska z velikimi težavami privlekla 9. oktobra do Gorjana, nedaleč od Djakovca. Poveljniki so sklenili popustiti vozove in topove, ker jih po močvirnatu zemlji ni bilo mogoče spraviti naprej in se prebiti s četami proti Valpovu, kjer so upali dobiti hrane. Odhod naj bi se izvršil ponoči. Hrvatje pod Ludovikom Pekrijem so se dvignili že pred dogovorjenim znamenjem, ki naj bi ga dal vrhovni poveljnik Kacijanar, kajti Turki so vedno bolj obkoljevali tabor. Tedaj se je tudi Kacijanarja in Ivana Ungnada potolil tolik strah, da sta z majhno četo udrila za Hrvatji, glavno vojsko pa pustila samo brez poveljnikov. Tedaj so se Turki pripravili na napad. Že pred začetkom boja je pobežnil še Štik, poveljnik Čehov. Nad preostalo vojsko, ki so jo začeli Turki potiskati v močvirje, je prevzel poveljstvo Lodron. Ko je bil težko ranjen in mu je Mehmed beg zajamčil življenje, se je podal. Toda verolomni paša ga je dal obglaviti, češ da bi tako podlegel ranam na poti v Carigrad. Turki so zaplenili ves tabor, med topovi pa »kacijanarico«, katero so poslej več kot pol stoletja vodili proti kristjanom.

Poraz Kacijanarjeve vojske je silno razburil vso krščansko javnost. Ferdinand nikakor ni mogel odpustiti po-

veljnikom, da so kakor nezvesti pastirji samovoljno zapustili svoje ovce in pobežnili. Kacijanarju je odvzel poveljstvo in imenoval hrabrega Nikolo Jurišića za kranjskega deželnega glavarja in vrhovnega poveljnika svoje vojske na Hrvaškem. Kacijanar je bil pozvan, da se pride v Krems opravičiti. Tu je izročil pisмено obrambo, v kateri je razložil, da se je moral izpred Osijeka umakniti, ker vojska ni bila dovolj oskrbljena s hrano, kar da ni imel on na skrbi, pri Gorjanu pa da so vsi poveljniki sklenili umik in da je le predčasni beg Hrvatov povzročil zmedo in poraz. Vendar opravilo sodnikov ni zadovoljilo. Zapri so ga v ječo na Dunaju. Kljub temu, da se je skliceval na svojo zvesto službo in velike zasluge in čeprav so zanj posredovali ugledni prijatelji, se je začel Kacijanar bati najhujšega. Ušel je iz ječe in zbežal v Slavonijo na svoj utrjeni Susedgrad. Odslej je kakih dve leti zbiral v Slavoniji in Hrvaški okoli sebe nezadovoljno hrvaško gospodo in koval zaroto proti Ferdinandu. Vendar hujših posledice te spletke niso imele, kajti Ferdinand se je bil tedaj prav pod vtisom poraza svoje vojske pri Gorjanu, pomiril z Zapoljo v Velikem Varadinu (1538). Zapolja je obdržal vzhodni del Ogrske, ki ga je imel doslej v oblasti, obenem pa obljubil, da po njegovi smrti dobi to ozemlje Ferdinand. Kacijanar pa si je pridobil na Hrvaškem vedno več pristašev.

Kaj je novega pri naš h sosed h?

Z Gorenjskega

Nova voditeljica ženstva v Kamiku. Za krajevno voditeljico ženstva je bila postavljena Hermina Kömle. Ženstvo bo sedaj v polnem obsegu zopet začelo z delom v Kamniku.

Večer v znamenju »tempa« je priredila organizacija »Veseli krepki« v Trzinu. Nova dvorana »Na skalci« je bila nabito polna, nastopil je kabaret, sledilo je mnogo glasbenih točk. Posebno pozornost in smeh pa je vzbudila opica Bongo. Prijetno so se menjavale med vsemi temi točkami pevske in plesne točke.

V golniški občini so v februarju umrli: Vida Pušar iz Spodnjih Dupelj, Jož Svčelj iz Gorici, Marija Sveglj, rojena Reker iz Gorici, Anton Jeler iz Spodnjih Dupelj, Rafael Grandovec iz Sv. Križa, Antonija Lombar iz Pristave, Kristina Mali, roj. Zelnik iz Gorici, Helena Mali iz Spodnjih Vetrn, Marijana Tome, roj. Aljačič iz Ziganje vasi, Peter Teran iz Sv. Križa in Frančiška Grašič iz Spodnjih Tenetiš.

S Spodnje Štajerskane

Obersturmbannführer Sepp Egger iz Celja je junosko padel v boju z banditi. Sobotni »Völkischer Beobachter« prinaja spominke članek poveljniku vzhodne beljske standarte. Sepp Egger je junosko padel v bojih z banditi, ki so vdrl čez mejo iz tujine 11. februarja. Bil je že zgodaj član SA, kjer se je udeleževal že leta 1927 v Kapfenbergu. Iz Feldkirchena se je umaknil pred aretacijo v Nemčiji, kjer je bil kasneje v Münchenu dodeljen avstrijski legiji. Po povrnitvi Avstrije je rajhu je bil od začetka vojske vodja standarte v St. Vidu ob Glini. Kot častnik se je v vojni nato udeležil pohodov proti Franciji in Jugoslaviji. Na vzhodnem bojišču je bil težko ranjen ter se je po ozdravljenju javil za službo na Spodnjem Štajerskem. V juliju 1942 mu je bilo poverjeno poveljstvo na novo ustanovljene bramborske standarte Celje-vzhod. Ko so vdrli tolovaji v Spodnjo Štajersko, je šel s svojimi bramborci nadane in je junosko v boju padel. Pokopali so ga z vsemi slovesnostmi v St. Juriju ob južni železnici.

Junoske smrti je umrl 36 letni SA Sturmführer inženir Alfred Busbach, ki je bil v zadnjem času vodja urada za ljudsko prosveto in nacionalpolitiki referent pri okrožnem vodstvu v Brezicah, je padel v boju z banditi. Dokončal je pred časom godzarsko visoko šolo v Zagrebu ter si je stekel posebnih zaslug v boju kočevskih Nemcev.

Vodja štajerske domovinske zveze odlikovan z železnim križcem prve stopnje. Vodja štajerske domovinske zveze in njen organizator Franc Steindl je bil pri bojih s tujimi banditi na Spodnjem Štajerskem kot vodja bramborske skupine odlikovan z železnim križcem prve stop-

nje. Železni križec druge stopnje si je že pred štirimi leti pridobil kot gorski lovec na Norveškem.

Zmrnil je. V noči od 15. marca je zmrnil 32 letni čevljar Franc Dobrič iz občine Zavrč. Bil je na poti proti svojemu domu ter je hotel priti na postajališče Velika Nedelja. Ker se je pa prevoč opil, je oblihal na poti in umrl zaradi izčrpanosti in mraza.

Iz Hrvaške

Oddaja bakra za modro galico. — Hrvatska tvornica Gimpeks bo tudi letos preskrbela hrvaškimi vinogradniki potrebne količine modre galice. Modro galico bo pa oddajala samo v zameno za predpisano količino bakra, medenine ali pa kake druge plemenite kovine. Da bi vinogradniki dobili pravčasno na razpolago modro galico, so že sami pričeli zbirati baker. Tako so dubrovniški vinogradniki zbrali baker za en vagon ter so ga potom Zadrugne Maticе poslali tvornici Gimpeks zaradi zamenjave za modro galico.

Predavanje o Slovaški. Ob peti obletnici ustanovitve slovaške države je priredilo zagrabsko Hrvatsko-slovaško društvo akademijo, na kateri je govoril o slovaški državi dr. Josip Andrič, glavni tajnik Družbe sv. Hieronima.

Ustanovni občni zbor »Hrvaške celuloze«. Pod vodstvom hrvaškega ministra za gozdarstvo in rudarstvo ing. Josipa Balena je bil v Zagrebu ustanovni občni zbor novega hrvaškega državnega industrijskega podjetja »Hrvaška celuloza«, d. d. Nova hrvaška državna industrija bo obratovala z delniškim kapitalom 200 milijonov kun, ki ga je v celoti vplačalo ministrstvo za gozdarstvo in rudnike. Za predsednika upravnega odbora je bil postavljen ministerialni svetnik ing. Markič.

Iz Srbije

Proslava spominskega dne padlim vojakom v Beogradu. Kakor ostale nemške posadke, je tudi nemško vojaško poveljstvo v Beogradu organiziralo proslavo dneva v spomin vsem padlim junakom v zadnji in sedanj svetovni vojni. Proslava tega dne je pričela že v jutranjih urah s polaganjem vencev na nemškem vojaškem pokopališču na Banovem griču. Na grobove padlih nemških vojakov v zadnji svetovni vojni so položili vence zastopniki nemške, bolgarske, madžarske in hrvaške vojske. Lepi so bili venci srbskega ministrskega predsednika generala Nedića, srbskega prostovoljskega zbora in beogradskega župana. Ostali del proslave je bil na Kalemegdanu, kjer je bil postavljen katafalk. Krsta je bila pregrnjena z državno zastavo nemških obojestranskih sil. Pred katafalikom je pa bila postavljena častna straža. Proslava spominskega vojaškega dne v Beogradu

je dobila svoj poseben poudarek še v navzočnosti nemškega generalfeldmaršala von Weichsa, ki se je pripeljal na Kalemegdan v spremstvu nemškega poveljnika jugovzhoda v močvirne predele ob reki Vuki. Turki so Kacijanarjevo vojsko neprestano v manjših oddelkih napadali in ji škoro povsem odrezali možnost oskrbovanja z živežem ter drugimi potrebščinami. V teh bojih je padel tudi junaki Pavle Bakić, poslednji srbski vojskovodja, ki je imel naslov despota. Na čelu srbske konjenice, ki je služila kot zaščitnica vojske, je bil zadrževal napade janičarjev. (1562, so Turki osvojili Banat. S tem je bila tudi nova domovina Srbov, ki so se umaknili iz stare Srbije na ogrsko ozemlje, da bi s tujo pomočjo osvobodili staro domovino turškega jarma, globoko v osmanskem cesarstvu. Srbi so nadaljevali boj z islamom le še kot granicirji v hrvaški in slavonjski vojni krajini ter kot hajduki. Ko pa so združene sile Evrope v 18. stoletju potisnile turške meje na Savo in Donavo,

Slovenski Rdeči križ poroča

RK je pokrenil akcijo za preskrbo onih Ljubljancev, ki bi bili morebiti prizadeti po zračnih napadih. Gre za one, ki bi ostali brez strehe in prosti dobrošerni meščane, da bi jih sprejeli v oskrbo vsaj začasno, dokler se zanje drugače ne preskrbi. Raznašalec živiliških kar toboho hkrati oddajal strankam primerne vprašalne pole, katere naj izpolnijo in jih oddajo pri RK na Marijinem trgu 5.

Oddajniška skupina »Jadransko primorje«

RADIO LJUBLJANA

Dnevni spored za 21. marec:

7 Poročila v nemščini — 7.10 Jutranji pozdrav: vmes: 7.30 Poročila v slovenščini — 9 Poročila v nemščini — 9.10 Koračnica, napoved sporeda v nemščini in slovenščini, nato koračnica — 10 Opoldanski koncert — 12.30 Poročila v nemščini in slovenščini — 12.45 Vedro glasbo izvaja radijski orkester pod vodstvom dirigenta D. M. Sijanca — 14 Poročila v nemščini — 14.10 Vsakemu nekaj — 17 Poročila v nemščini in slovenščini — 17.15 Pomladi vse so veseli — 18.45 Zdravniška ura, dr. Ivo Pirc: Radio daje zdravstveni ponk in zdravniško pomoč — 19 Slovenska ljudska oddaja — 19.30 Poročila v slovenščini, napoved sporeda 19.45 Glasbena medigra — 20 Poročila v nemščini — 20.10 Dunaj pozdravlja Ljubljano — 21.15 Komorni koncert izvaja Ljubljanski godalni kvartet in Mla Dernovšek, klavir — 22 Poročila v nemščini — 22.10 Rahlo napovedi.

Javna dražba

dne 22. marca 1944 ob 15 v prostorih Javnih skladišč v Ljubljani, Ciril-Metodova ul.

Izključna cena:

OPEL — mali tovorni avtomobil . . . 30.000 L

MOTORN TRIKOLICA, nosila. 600 kg 22.000 L

MOTORN KOLO — 500 cm . . . 5.500 L

MOTORN KOLO — 150 cm . . . 7.500 L

MOTORN KOLO — 125 cm . . . 7.500 L

Vsa vozila se lahko pol ure pred dražbo ogledajo in preizkusijo. Kupnina se ima položiti v roke dražbi pristojnega mestnega izvršilnega organa (tako) po zadržitvi enega ali drugega imenovanih predmetov. Poleg kupnine ima položiti dražbitelj tudi 8% zadržane vsote iz naslova državnih in občinskih taks in poslovnega davka.

»MALI OGLASI«

PECAR, VAJENCA ki ima vsega do poročne stroje, sprejem. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 2373.

VRTNARJA za popravila ure sprejem. Domobranska cesta 7.

DELAJCE ki so vajeni poljskih in vrtnih del, sprejem. takoj. Adamič — Sv. Petra c. 31.

KNJIGOVODJA-BILANCIST diplomirani ekonomist, z večletno prakso v industriji s poznavanjem bančne stroke in znanjem italijanske, isče primerno službo. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Zmožen« št. 2342.

HIŠNO POMOČNICO sprejem takoj. Dobra hrana in plača. Adamič, Sv. Petra 31.

FRIZERKO za Medvedovo — dobro moč, sprejem, proti dobri plači. Zastiti se pri: Pintar Ernest, Rimskega trg 2.

SONČNO SOBO oddam takoj solastnemu gospodu. — Naslov v upr. »Slov.« pod št. 2344.

PRAZNO SOBO iščem proti nagradi 500 lir. Ponudbe upr. »Slov.« pod »Kjer koli« št. 2374.

GOJZERCE št. 43 prodam. Zibertova 23-I.

STEKLENICE razne vrste, kupujemo Placamo dobro. Na vaše željo jih prevzamemo na domu. B. Guštin, Vodnikov trg št. 2.

GROZDNA Z' in želod kupuj. merce d.d., Vič, satska 5.

KOMPOST dam onemu, ki mi odstopi nekaj njive za obdelavo ali travnik za kosnjo. Naslov v upr. »Slovenca« pod št. 2376.

VEČ BIKIKLJEV damskih in moških — najboljše znamke, zelo ugodno napredaj. — Šušteršič, meh. delavnica, Tyrševa 13, Figovec, levo dvorišče.

STRUŽNICA več vrstnih aparatov, kompresorjev, 2 mala tabilna benolska motorja, vrtnih strojev zelo ugodno napredaj. Šušteršič, meh. delavnica, Tyrševa 13 (Figovec, levo dvorišče).

STANOVANJE iščem za malo družino. Naslov v upr. »Slovenca«.

PISALNI STROJ dobro ohranjen — po možnosti boljše znamke, kupim. Čerovc, Kolodvorska ul. 8. (k)

GOLAZEN škodljivce: podgane, ščurke, stenice, molje, grinje, lesne črve — mravljice, ribice, koščice, miši, volharje — braonje, ušje vrane pokončujte. Hišno gobo uničujte! Strokovna pojasnila in navodila pri: Inž. Prezelj, Wolfova ulica 3.

TRICKELJ in moderno motorno kolo (zadnji model) ugodno napredaj. Šušteršič, meh. delavnica, Tyrševa c. 13 (Figovec, levo dvorišče).

IZREDNO DOBRO PLACAMO za bicikelj gume, stare bicikle, motorna kolesa, stare avtomobile ter gume za motorna kolesa in avtomobile. Merkur, Paharjeva 6.

SPALNICA orehova imitacija, napredaj. Zor Jože, mizarstvo, Aljaževa 14 — Ljubljana.

KONCERTNI KLAVIR in akobelo mize kumpio. Ponudbe upr. »Slovenca« pod »Znač.« »Koncertni klavir« št. 2345.

VEČJA KOLICINA leša od parnega kolla je brezplačno na razpolago. Poizve se na: Ciril-Metodova c. 73.

ZLATA KNJIGA dekleta in žene (broš. 30, vez. 40 lir) — je godovno darilo trajne vrednosti. — Stopite v najbližjo knjigarni!

SMOLO in strešno lepenco 1a prodam. Resne ponudbe na upr. »Slov.« pod »Takoj« — št. št. 2371.

V SOBOTO je bil pozabljen v prvem jutranjem vlaku, ki vozi iz Zaloge v Ljubljano, 1 zavitek perila, posteneke najdljaja prosim, da ga odda proti nagradi: Jože Sorozaj, Zg. Zadravova št. D. M. v Polju.

CRN KLOBUK sem izgubil na poti od magistrata po Fraterni ulici do policije. V četrtek zvečer od 21 do 22. Najdite-lja lepo prosim, da ga vrne proti nagradi v upravo »Slovenca«.

Zahvala

Ob nenadomestljivi izgubi naše ljubljene gospe

Vere Koritzky roj. Furlan

izrekamo tem potom najtoplejšo zahvalo vsem, ki so ji v težki bolezni lajšali trpljenje, jo spremlili na poslednji poti, jo okrasili s cvetjem in počastili z ganljivim petjem, ter vsem, ki so nam na kakršni koli način izkazali svoje sočustvo. Maša zadušnica se bo darovala v četrtek dne 23. t. m. ob 8 zj. v župni cerkvi sv. Nikolaja.

Ljubljana, 20. marca 1944.

Zalujoči rodbini:

Koritzky in dr. Furlanova

NOV svet se odpira

ROMAN NAPIŠAL JOHAN HOJER

»Tu je lepo,« je dejal in se ozrl krog sebe. Loviza je opazila, da so se mu oči vselej, kadar je pogledal mater, čudno vzradostile. In ko je govoril z očetom, je pazil, da se je spoštljivo vedel z njim. V obrazu očeta pa je videla Loviza, kadarkoli je zetu kaj spregovoril, tiho vprašanje: »Rad bi vedel, kaj si prav za prav misliš o meni?« Ubogi oče.

»Prišla eva, da vaju povabiva na izlet z avtom.« je povzela Loviza. Oče in mati sta se ozrila po raztrošeni mrvi in nato dejala, da pač ne moreta od dela. »Ali ste na Brusetu že počeli?« je Per vprašal Lovizo. »Že zdavnaj. To se kar naglo izvrši, če ima človek spretnega oskrbnika.« In Loviza pogleda svojega moža in pomelkne. »Seveda. Če je človek stotnik, se delo kar tako zasuje,« se nasmeje Merle. »Že č polkovnik dobro pazi nanj.« pokima Rud z najresnejšo obrazom. Mlada dva se spogledata. Merle se je morala zasmejati, Per pa se je odkašljal.

»Ali gresta bi pili kavo?« Merle je vedela, da jima nima kaj drugega dati. »To naj pa Loviza presodi,« je dejal Rud. »Tako? Ali vse ona ukaže?« — »Zme-

raj.« — »Pa le takrat, če sva oba istih misli,« je dodala Loviza. »Sicer se pa zgodi to, kar on hoče.«

Zdaj je Rud predlagal, naj se gresta tist in tašča pripravita za izlet z avtom, medtem pa bosta z Lovizo pograbila seno. »To je izvrstna misel, oče, slišiš?« Oba sta ugovarjala. a Rud je že odločil čepico, si sleknel suknjič, prijel grablje v roke in začel delati. Loviza je odločila jopico in vzela očeteve grablje. »Zdaj se pa nikar ne obotavljajta,« je dejala staršem.

Presneto, Rud se dobro vedel, kako se grabljam strežlj Brž je bila kopica tu in že jo je povezal z vrvi, da bi jo odnesel v hlev. »Še zmeraj sta tukaj?« je rekla Loviza. »Ali nista slišala? To delo bo storjeno, ko bi nignili. In dala je še klobuk proč in je hitela grabiti.

Čez nekaj ur nato sta spremljala v pražnje oblečena očeta in mater na sosednjo kmetijo, kjer je bil avto spravljen. Bilo je prekrasno vozilo, kot bi ga iz škatlice vzel. Per je moral, kot star mehanik, iti okoli in okoli niga, ulegel se je na tla in pokukal od spoda, vani, odkril je motor in skušal dognati, kako vsa

ta zadeva poteka. Nato so se počasi odpeljali navzdol na glavno cesto, kjer je postala vožnja hitrejša in so kmetije in drevesa naglo brzela mimo. Zelenkasta reka v dnu doline pobočja s hišami, njive in pokošeni travniki — vse je šlo tako hitro mimo njih. »Zdaj sva postala pa res gosposka človeka,« je rekel Per in držal za klobuk, da mu ga ne bi odneslo. »A kam se prav za prav peljemo? Saj vesta, da moram biti zvečer spet doma.«

Nato so se pripeljali do turističnega hotela, ki je bil na steni proti dolini ves v balkonih in oknih. Tu so imeli kosilo z vinom in celo s šampanjcem. »Ker vaju nisva imela na svatbi,« je rekla Loviza in trčila s starši.

Sedeli so za majhno mizo pri oknu in v prostorni jedilnici je kar brnelo samih glasov in mnogih jezikov. Lahko si videl, kako je bilo staršem tuje v tej okolici, brez dvoma je preteklo že mnogo časa, odkar sta bila zadnjikrat takole sedela. Hkrati je Loviza opazovala svojega moža. Kako mu neki je? Naravnost očarljiv je bil z materjo. Toda očeta ne bi bil smel vprašati, ali nima kake nove iznajdbe v glavi. Tedaj je bilo vsega konec. Ubogi stotnik Rud. Čutil je, kako ga je s strani pogledovala: večkrat nezadovoljno ali s tihim odobravanjem, naravnost veselo od sreče. A zmeraj ga je merila in prehtevala.

Per je postal od vina ves rdeč v obraz. Vnete oči za naočniki so se začele svetiti. Jezik se mu je razvezal. Začel je

pripovedovati o starih časih — zunaj in doma, o življenju v tropških pokrajinah, kjer je bil svoj čas inženir.

»Saj res — vi ste gradili železnico za abesinskega cesarja?« je poln zanimanja vprašal Rud.

Per se je zagledal skozi okno ko v davne čase. »No, saj — lahko, da sem tudi to storil!« Nato pa je odsekal pogovor in vprašal Ruda o tekočih vojaških razmerah na Norveškem.

»Ali ste v zadnjih dneh kaj slišali o Lovrencu?« je vprašala Loviza. Saj se ji še sanjalo ni, da je bilo to njuna bolečina. »Menda je neke na zahodu postal pastor?«

Hm. Nastal je odmor in starši so gledali predse. »Teško je razumeti tega fanta,« je zamrmral Per. — »Res je,« je Loviza dodala.

»A zdaj bom kmalu prišel na Bruset,« je nenadoma povzel in napil mladima dneva. »Če me bosta še enkrat povabila, pa kar pazita; ker se prav lahko zgodi, da pridem in vzamem ženo s seboj. To ni kar nič prav, da imamo tako hčer in pol, pa niti je vem ne, kako živi!«

»Dobrodošli!« je Rud vzkliznil navdušeno.

»Loviza je bila sklenila, da staršev ne bo več povabila. saj sta ji že tolikrat odklonila. Starši so imeli pač smisel le za Lovrenca in Lovrenca — ko doslej

Nato ni bilo skoraj ničesar več, o čemer bi se govorilo — vsaj pri teh ne,

ki so tu sedeli. A preden so odšli, je Per zamisljeno dejal Lovizi: »Pa si navzile vsemu le svoji materi podobna.« In bilo je, kot bi preko vseh razlik videl le Merlino mladost pred seboj. »Ali res, oče? Pa ti, Jörgen,« se je okrenila k možu. »Komu, misliš, sem podobna?« Kar lačni so bili odgovora.

»O tem imam že svoje mnenje, pa ti ga bom jutri povedal.« — »No, lepo je, če imaš kaj na dober,« — »Saj je to edino, kar imaš pri meni na dober,« — »Tako? Pa tista zausnica, takrat ko si Lady skoraj uničil z jezo?« Rud je ostal miren ko prej, namignil je natakarku in vprašal po računu. »Ali si mu dala za-usnico?« Merle je vprašala, saj ni vedela, ali je to resnica ali šala. »Veste, igrava se še ko dva otroka,« se je nasmehnili Rud. Loviza ga je pogledala, ko da bi se hotela pretepati z njim. »Le čakaj,« se mu je zasmejala, »nekega dne se bo že vse zresnilo!«

V lepem, jasnem poletnem večeru je drval avto spet nizdol v dolino. Mlada dva sta spremljala starše prav do koč, a sta odklonila alehorne pogostitve, saj sta se kanila še isti večer odpeljati.

»Zbogom,« je dejala Loviza še enkrat spodaj ob pobočju in je pomahala staršem, ki so gledali za njima izpred koč.

Merle in Per sta šla počasi noter. To je bila sprememba v dolgi verigi enoličnih dni v tej kotlini. Merle pa se je oddahnila, češ, kako ga je razvedrilo!